

ACTIVITATEA UNUI PIONIER AL ARIPIILOR ROMÂNEȘTI, PILOTUL NICOLAE TĂNASE, PARTICIPANT LA RĂZBOIUL PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI, REFLECTATĂ ÎN PATRIMONIUL MUZEULUI DE ISTORIE AL R. S. ROMÂNIA

de ȘERBAN CONSTANTINESCU

Patrimoniul Muzeului Național de Istorie al R. S. România s-a îmbogățit în cursul anului 1979, prin comisia de achiziții, cu un număr de obiecte semnificative privind activitatea aviatorului Nicolae Tănase, al 35-lea pilot al țării noastre. Obiectele au fost predate de distinsul veteran al aripilor românești, care, deși avea etatea de 84 de ani, era un om plăcut, dovedind în pofida vârstei sale câteva calități deosebite — curaj, sinceritate și demnitate —, specifice celor care cu bărbăție și eroism de-a lungul anilor s-au instruit pentru a apăra cerul albastru al României.

Nicolae Tănase s-a născut în orașul Ploiești în anul 1895. La vârsta de 19 ani, respectiv în anul 1914, s-a înscris la Școala de pilotaj de la Cotroceni, condusă pe atunci de căpitanul aviator Andrei Popovici. La această școală funcționau ca piloți instructori nume prestigioase ale aviației românești din perioada respectivă ca : locotenenții Gheorghe Negrescu și Mircea Zorileanu, căpitanii Eugen Adamovici, Constantin Beroniade și alții. Nicolae Tănase a fost repartizat cu alți 5 elevi la căpitanul instructor de zbor Eugen Adamovici. Primul aparat pe care a zburat viitorul pilot era un „Farman“ cu simplă comandă, un aparat vechi și fragil. Fiind cel mai mic în grad, elevul Tănase în primele 2—3 luni de școală nu a avut posibilitatea să zboare, deoarece ceilalți elevi care făceau școală înaintea sa, la decolări sau aterizări, rupeau aparatul care trebuia reparat timp de zile sau chiar săptămîni.

Primele zboruri au loc totuși în cursul lunii iulie 1914, cînd elevul Nicolae Tănase, dînd dovadă de calități deosebite, se impune ca un talent autentic. Școala este urmată cu succes.

Viitorul pilot cîștigă încrederea superiorilor săi și la 10 octombrie 1914, trecînd probele de examen, obține brevetul de pilot. Acesta are numărul 35, astfel putînd afirma că Nicolae Tănase se numără printre pionierii aripilor românești, cei care peste puțin timp în anii războiului pentru întregirea neamului, 1916—1918, în luptele cu dușmanul, se vor acoperi de glorie nepieritoare.

În anul 1915 luînd ființă pentru prima dată în România Școala de observatori de artilerie, aviatorul Nicolae Tănase este repartizat la această unitate de învățămînt, unde a zburat cu elevii în diferite misiuni de observații aeriene, teme de artilerie cu descoperire de obiective, reglaje de tragere și altele.

Printre elevii observatori care au cunoscut botezul zborului, avându-l ca pilot pe Nicolae Tănase, s-a numărat și locotenentul Traian Burduloiu, viitor as al aviației românești, comandantul Corpului aerian român în războiul antihitlerist.

Cu grijă părintească și cu calm se purta pilotul subofițer Nicolae Tănase cu cei care primeau botezul aerului, inițiindu-i în tainele zborului. Și elevul Traian Burduloiu, ca și alți colegi de ai săi, avea să se convingă de calitățile și mina fină a pilotului Tănase, care reușea decolarea, adică trecerea roților de la rulaj la starea de plutire, cu multă măiestrie, neprovocând pasagerului său nici o senzație bruscă¹. Avioanele destinate unor asemenea zboruri atingeau o viteză de 110 km/h și se puteau ridica pînă la o înălțime de 1.500 m. Zborurile efectuate de Tănase avînd debutanți la bord aveau loc deasupra Bucureștilor, urmărind traseul : cartierul Cotroceni, Calea Griviței, Filaret, Dealul Spirii, cartierul Ghencea și platoul Cotroceni². Întrebat peste ani de zile despre primul său zbor, cel care a avut o carieră strălucită în aviația românească, generalul aviator Traian Burduloiu își amintea cu o deosebită recunoștință numai de pilotul Nicolae Tănase, acela care îl inițiasse pentru prima dată în tainele artei zborului în cursul anului 1915³.

După doi ani de neutralitate, la 15 august 1916, România intră în război alături de puterile Antantei care recunoșteau dezideratul unirii cu patria mamă a teritoriilor românești aflate sub dominația Austro-Ungariei, ceea ce corespundea cu dorința seculară a poporului nostru — unirea într-un singur stat a întregii suflări românești.

Imediat după începerea ostilităților, comandantul aviației noastre, maiorul Rujinschi, a ordonat ca toate aparatele să fie pregătite ca în orice moment să zboare contra avioanelor inamice care s-ar abate asupra României. Desigur, printre cei care au intrat în alarmă s-a aflat și pilotul Nicolae Tănase, care se afla pe aerodromul de la Pipera, unde era concentrată aviația noastră.

Una din primele misiuni de luptă îndeplinite de Nicolae Tănase a fost executată la cîteva zile de la intrarea în război, respectiv în ziua de 21 august 1916, cînd a zburat de la București la Turtucaia, predînd comandamentului de aici un important mesaj de la Statul Major al armatei române.

După dezastrul de la Turtucaia, Tănase a fost detașat la Divizia I-a la Alexandria, unde a executat mai multe misiuni de luptă pe frontul Dunării între Turtucaia și Turnu Măgurele, urmărind în special supraviețuirea și bombardarea depozitelor inamice cu material de război, aflate în ostrovul Persina de la apus de Zimnicea. În ziua de 13 septembrie 1916 a primit ordin să se prezinte la Comandantul grupului de apărare a Dunării, generalul Referendaru. Acesta îi expuse situația, care devenise dificilă deoarece monitoarele austro-ungare ancorate în ostrov bombardau malul românesc. În aceste condiții misiunea lui Tănase era de a efectua zboruri de recunoaștere a obiectivelor și apoi de a bombarda

¹ V. Firoiu, *O dramă pe cerul Indiei. Episoade din viața generalului aviator 'Traian Burduloiu*, Edit. Militară, 1972, p. 100.

² *Ibidem*, p. 101.

³ *Ibidem*, p. 102.

navele dușmane. Avionul, un „Maurice Farman“, putea lua la bord două bombe pe care să le arunce după montarea focoaselor de cel care se afla ca observator. Pilotînd cu multă dibăcie avionul și evitînd pe cît posibil focul mitralierelor de la bordul monitoarelor, cele două bombe sînt lansate cu precizie asupra obiectivelor, misiunea încredințată pilotului Nicolae Tănase fiind îndeplinită cu succes. Raportînd despre executarea ordinului și constatîndu-se de posturile observației românești de pe malul Dunării rezultatele zborului, pilotul Nicolae Tănase este felicitat de generalul Referendaru pentru curajul și măiestria dovedite în timpul îndeplinirii acestei periculoase misiuni.

În cursul anului 1917 aviatorul Nicolae Tănase este repartizat la Grupul 2 aeronautic de la Tecuci, comandat de maiorul Andrei Popovici, și repartizat la escadrila Farman 6. Această escadrilă a acționat sub ordinele Armatei a 4-a ruse din fața Mărășeștilor și apoi sub ordinele Armatei 1-a române, aflată în pregătiri în vederea ofensivei din sudul Moldovei. În perioada aceasta aviatorul Nicolae Tănase s-a distins ca un zburător iscusit, curajos, el îndeplinind cu succes misiunile încredințate și contribuind alături de alți temerari ai aripilor românești ca : Ioan Peneș, Tase Rotaru, Nae Iliescu, Mircea Zorileanu la victoriile răsunătoare ale oștirii române din vara anului 1917.

Astfel de temerari ai zborului erau apreciați după merit de maiorul Andrei Popovici, comandantul grupului. Unii dintre ei au fost propuși pentru decorare de însuși Andrei Popovici, iar în situațiile în care rapoartele pentru decorare nu erau rezolvate cu promptitudine de cei în drept, acesta nu ezita să se adreseze chiar celor din conducerea superioară a armatei. Iată un fapt petrecut în primele zile ale lunii august 1917. Aflînd că regele Ferdinand, care se îndrepta spre Tecuci, va trece cu automobilul pe la postul de comandă al generalului Eremia Grigorescu, dar și pe lângă aerodromul pe care opera Grupul 2 aeronautic, Andrei Popovici n-a ezitat să-i iasă acestuia în cale și să-i solicite acordarea de decorații pentru cei mai buni piloți ai săi⁴. Surprins la început de îndrăzneala acestuia, regele în cele din urmă i-a satisfăcut doleanța, decorînd pe loc aviatorii Grupului 2 aeronautic propuși de maiorul Popovici, printre aceștia fiind și pilotul Nicolae Tănase.

În cursul lunii noiembrie 1918, Nicolae Tănase a avut de îndeplinit o misiune importantă, de a transmite un plic secret din partea Marelui Cartier General al armatei române, aflat în Moldova, la Giurgiu generalului H. Berthelot, comandantul trupelor franceze aliate, care veneau de la Salonic. Observator în timpul acestui zbor a fost sublocotenentul Ramiro Gabrielescu. În afara corespondenței Marelui Cartier General, Tănase și observatorul său au primit și o mare cantitate de manifeste tipărite, care au fost aruncate deasupra unor localități din Muntenia. După acest zbor temerar și încununat de succes, pilotul Nicolae Tănase va zbura spre București, unde va ateriza pe cîmpul de la Cotroceni, fiind printre primii aviatori români care au aterizat înaintea intrării în București a trupelor noastre și franceze.

⁴ Constantin C. Gheorghiu, *General aviator Andrei Popovici*, Edit. Militară, București, 1978, p. 64.

După încheierea primului război mondial, Nicolae Tănase va activa ca instructor de zbor al Școlii de aviație de la Tecuci, pînă în anul 1922, cînd, în urma unui accident de aviație, va fi pensionat cu gradul de căpitan. A decedat în anul 1980 la vîrsta de 85 de ani.

Dintre obiectele provenind de la acest pionier al aviației românești menționez un album⁵ conținînd 116 file, cu diferite fotografii, volumul inserînd amintiri din viața și activitatea sa de zburător, date pe care le-am folosit în prezenta comunicare în scopul relatării unor momente mai importante, mai semnificative, din activitatea acestuia ca pilot și ca participant la luptele din anii 1916—1918.

S-au achiziționat și două fotografii aeriene⁶ executate în februarie 1917 de un echipaj românesc în zona liniei frontului din sudul Moldovei, pilotul avionului fiind Nicolae Tănase. Una din aceste imagini pune în evidență unele mișcări ale trupelor germane, iar a doua depistează locurile de amplasare a unor baterii inamice.

Un alt obiect valoros din aceeași ofertă este o fotografie reprezentîndu-l pe aviatorul Gheorghe Bănciulescu⁷, cel care și-a însușit тайнеle zborului de la instructorul său, pilotul Nicolae Tănase. Se impune a menționa că în perioada interbelică fostul elev al lui Tănase, Gh. Bănciulescu, va deveni unul din așii aviației noastre, el fiind totodată și primul pilot din lume care a zburat cu proteze la ambele picioare. Aceasta s-a petrecut după un tragic accident care a avut loc în Munții Tatra în anul 1926, cînd în urma rănilor căpătate, medicii i-au amputat ambele picioare, el reluînd cu perseverență zborurile după o pauză fortuită de cîteva luni. Pe spatele acestei fotografii, Bănciulescu a scris următoarea dedicație către cel care i-a fost profesor de zbor : „Cu tot dragul, aceluia ce mi-a dat aripi, de la acela care-ți va păstra pentru totdeauna o vie aducere aminte și o prietenească recunoștință“.

Insigna de pilot care a aparținut lui Nicolae Tănase⁸ constituie un alt obiect valoros care a îmbogățit patrimoniul muzeului nostru. Insemnul este redat printr-un vultur cu aripile întinse în sus, avînd în centru cifra regelui Ferdinand încoronat ; se purta prins în partea stingă a pieptului, în dreptul buzunarului de la veston sau tunică, de către aviatorii români.

O semnificație deosebită pentru meritele dobîndite de aviatorul Nicolae Tănase în anii războiului pentru întregirea neamului o are baretă cu cele 11 decorații, precum și brevetele conferite cu precădere în perioada anilor 1916—1918. Menționez dintre acestea : „Cruce comemorativă a războiului 1916—1918“, medalia „Virtutea militară“, ordinul rus „Sf. Gheorghe“, o medalie franceză și altele. Dintre brevetele de decorare se detașează prin raritatea sa cel emis de statul Panama în anul 1919⁹, cînd i s-a conferit medalia „Solidarității cl. a III-a“ sergentului major Tănase Nicolae din Corpul de aviație român, pentru meritele cîștigate în anii războiului mondial (1916—1918) — „pentru cauza aliată“.

⁵ Muzeul de Istorie al R.S.R., nr. inv. 135.352.

⁶ Ibidem, nr. inv. 135.352/60¹—60².

⁷ Ibidem, nr. inv. 135.352/88.

⁸ Ibidem, nr. inv. 135.354.

⁹ Ibidem, nr. inv. 135.364.

Brevetul este completat în limba spaniolă și are aplicată ștampila cu antetul delegației statului Panama, el fiind predat la Conferința de Pace de la Paris, din 1919, delegației României.

Interesant este și conținutul brevetului pentru conferirea medaliei „Virtutea militară”¹⁰, care a fost emis la 1 noiembrie 1916 „plutonierului aviator Tănase Nicolae din Grupul de aviație, care a făcut mai multe recunoașteri și bombardări reușite” în primele lupte din toamna anului 1916 purtate de armata română împotriva trupelor germane și austro-ungare.

Am prezentat aci obiectele care se găsesc în patrimoniul muzeului nostru reflectând activitatea aviatorului Nicolae Tănase, un pionier al aripilor românești, participant la războiul pentru întregirea neamului, unul din numeroșii militari care au săvârșit acte de vitejie și eroism în îndeplinirea misiunilor, luptând cu credința fermă că nici un sacrificiu nu este prea mare pentru apărarea gliei străbune, a libertății și independenței patriei.

**L'ACTIVITÉ D'UN PIONNIER DU VOL EN ROUMANIE, LE PILOTE
NICOLAE TANASE, EN TANT QUE PARTICIPANT A LA GUERRE
D'ACCOMPLISSEMENT DE L'UNITÉ NATIONALE, REFLÉTÉE DANS LE
PATRIMOINE DU MUSÉE D'HISTOIRE DE LA R. S. DE ROUMANIE**

Résumé

Le patrimoine du Musée d'Histoire de la R. S. de Roumanie s'est enrichi pendant l'année 1979 avec nombre d'objets importants concernant l'activité de l'aviateur Nicolae Tănase, le trentecinquième pilote de notre pays. Il est né dans la ville de Ploiești en 1895 ; depuis l'âge de 19 ans il suit l'École de pilotage de Bucarest, conduite à ce temps-là par le capitaine-aviateur Andrei Popovici. À la suite de ces cours de pilotage, Nicolae Tănase obtient aussi brevet de pilote. Il devient aussi instructeur de vol et parmi ses élèves on peut mentionner Gheorghe Bănculescu, le premier aviateur du monde à avoir volé avec des prothèses pour les deux pieds (à la suite d'un accident dans les montagnes de Tatra en 1926).

Les objets provenus de ce pionnier des ailes roumaines met en évidence les faits héroïques et téméraires de nos pilotes pendant la guerre pour l'accomplissement de l'unité nationale du peuple roumain (1916—1918), Nicolae Tănase étant un de ceux qui ont lutté avec la ferme conviction que n'importe quel sacrifice n'est pas trop grand pour la défense de la liberté et de l'indépendance de la patrie.

¹⁰ Ibidem, nr. inv. 135.359.